

WŁOCHY

Informacja o sytuacji gospodarczej i stosunkach gospodarczych z Polską

Informacje ogólne:

powierzchnia:	301 338 km ²	
ludność:	60,483 mln	
głowa państwa:	prezydent Sergio Mattarella	od 3 lutego 2015 r.
premier:	pan Giuseppe Conte	od 5 września 2019 r.
minister spraw zagranicznych:	pan Luigi Di Maio	od 5 września 2019 r.
minister gospodarki i finansów:	pan Roberto Gualtieri	od 5 września 2019 r.
minister rozwoju gospodarczego:	pan Stefano Patuanelli	od 5 września 2019 r.
minister bez teki ds. innowacji technologicznych i digitalizacji	Pani Paola Pisano	od 5 września 2019 r.
ambasador Włoch w Polsce:	pan Aldo Amati	od 9 listopada 2018 r.
ambasador RP we Włoszech:	pani Anna Maria Anders	od 24 września 2019 r.
najbliższe wybory parlamentarne:	najpóźniej 28 maja 2023 r.	

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne:

WSKAŹNIKI	2015	2016	2017	2018 (dane wstępne)	2019* (prognoza)	2020* (prognoza)	2021* (prognoza)
PKB (w mld EUR)	1652,085	1689,824	1727,381	1756,981	---	---	
PKB na 1 mieszkańca (w EUR)	25,600	26,000	26,400	26,700	---	---	
PKB (wzrost w %)	0,9	1,1	1,6	0,8	0,1	0,4	0,7
Deficyt budżetowy (% PKB)	-2,6	-2,5	-2,4	-2,2	-2,2	-2,3	-2,7
Dług publiczny (% PKB)	131,6	131,4	131,8	134,8	136,2	136,8	137,4
Inflacja (HICP w %)	0,1	-0,1	1,3	1,2	0,6	0,8	1,1
Bezrobocie (w %)	11,9	11,7	11,2	10,0	10,0	10,0	10,0
Eksport towarów i usług (% PKB)	29,9	29,6	31,2	---	---	---	
Import towarów i usług (% PKB)	27,0	26,4	28,2	---	---	---	
Eksport towarów i usług (w mld EUR)	494,220	500,588	538,339	557,951	---	---	
Import towarów i usług (w mld EUR)	446,333	446,454	486,035	513,991	---	---	
Bilans handlowy (towary i usługi w mld EUR)	47,887	54,173	51,895	43,960	---	---	
Bezp. inwestycje zagr. we Włoszech (w mln USD)	340,504	352,634	428,022	431,020	---	---	
Inwestycje bezp. Włoch za granicą (w mln USD)	468,351	468,543	557,074	548,835	---	---	

Źródło: EUROSTAT; UNCTAD (dane dot. inwestycji bezpośrednich); *DG ECFIN (Autumn 2019 Economic Forecast)

1. Podstawowe informacje

Republika Włoska to państwo unitarne, o parlamentarno-gabinetowym systemie rządów. System polityczny opiera się na konstytucji z 1948 r. Głową państwa jest prezydent Sergio Mattarella, sprawujący tę funkcję od 2015 r. Prezydent jest wybierany na siedmioletnią kadencję przez Zgromadzenie Narodowe – połączone izby parlamentu.

Prezydent powołuje premiera oraz – na jego wniosek – powołuje i odwołuje rząd. Władzę ustawodawczą sprawuje dwuizbowy parlament – Senat (315 miejsc) i Izba Deputowanych (630 miejsc). Parlamentarzyści są wybierani w wyborach równych, tajnych, powszechnych i bezpośrednich na pięcioletnią kadencję. Ponadto we Włoszech istnieje urząd senatorów dożywotnich, mianowanych przez prezydenta na wybitne zasługi. Byli prezydenci są mianowani dożywotnio senatorami *ex officio*.

Włochy są państwem członkowskim Unii Europejskiej (od momentu założenia) oraz innych organizacji i instytucji międzynarodowych, w tym WTO czy OECD. Włochy wchodzi także w skład grupy G7, skupiającej siedem państw, będących jednymi z najważniejszych na świecie pod względem gospodarczym. Włochy należą również do strefy euro.

Państwo jest podzielone na dwadzieścia regionów, z których pięć posiada specjalny, autonomiczny status, pozwalający na uchwalanie ustaw dotyczących niektórych spraw lokalnych.

Ostatnie wybory parlamentarne odbyły się przedterminowo, w dn. 4 marca 2018 r. Największą liczbę głosów zdobyła Koalicja Centroprawicowa (ok. 37%), skupiająca pięć partii politycznych – Forza Italia, Liga (niegdyś Liga Północna), Bracia Włosi, My z Włochami oraz Unia Centrum. Ze względu na nieuzyskanie w wyborach bezwzględnej większości, umożliwiającej samodzielne rządzenie, po trzymiesięcznych negocjacjach misja powołania rządu została powierzona koalicji powstałej 1 czerwca 2018 r. oraz złożonej z dwóch partii – Ruch Pięciu Gwiazd (ok. 32% miejsc w obu izbach parlamentu) oraz Ligi (ok. 17% miejsc). Szefem rządu został niezależny kandydat, Giuseppe Conte. Liderzy obu partii politycznych zajmowali stanowiska wicepremierów – Luigi Di Maio, stojący na czele Ruchu Pięciu Gwiazd, piastował funkcję ministra rozwoju gospodarczego, natomiast Matteo Salvini, lider Ligi – ministra spraw wewnętrznym.

W konsekwencji kryzysu rządowego w dn. 20 sierpnia 2019 r. premier G. Conte złożył dymisję na ręce prezydenta S. Mattarelli. W wyniku rozmów Ruchu Pięciu Gwiazd z centrolewicową Partią Demokratyczną nastąpiło porozumienie obu partii na rzecz zawiązania koalicji rządowej. W dn. 29 sierpnia br. G. Conte otrzymał od prezydenta misję powołania nowego rządu. Ostatecznie w skład rządu koalicyjnego, mającego większość parlamentarną, weszły trzy partie: Ruch Pięciu Gwiazd, Partia Demokratyczna oraz lewicowa partia Równi i Wolni. Rząd został zaprzysiężony w dn. 5 września br.

2. Sytuacja gospodarcza

Włochy są czwartą gospodarką Unii Europejskiej oraz trzecią gospodarką strefy euro (po wystąpieniu Wielkiej Brytanii z UE awansują o jedno miejsce wyżej). Według danych Międzynarodowego Funduszu Walutowego za rok 2018 Włochy są 8. państwem na świecie pod względem PKB w ujęciu nominalnym. W 2017 r. PKB kraju stanowiło 11,2% PKB UE. W 2017 r. łączny wkład Włoch do budżetu UE wyniósł 12 mld euro.

Charakterystyczny dla gospodarki Włoch jest podział na rozwiniętą, przemysłową północną część kraju z regionem Lombardii, zdominowaną przez firmy prywatne oraz mniej uprzemysłowioną i rolniczą południową część. W większości dominują małe i średnie przedsiębiorstwa (w tym lokalne, rodzinne firmy). Wkład poszczególnych sektorów w PKB Włoch był następujący: usługi – 73,9%; przemysł – 24,0%; rolnictwo – 2,1%.

Po kryzysie finansowym z 2008 r. sytuacja gospodarcza Włoch nadal pozostaje trudna. Po raz pierwszy od 2011 r. wzrost gospodarczy został odnotowany dopiero w 2014 roku. W latach 2015 – 2016 włoska gospodarka wzrastała o ok. 1 % w skali rocznej. W 2017 r. wzrost wyniósł 1,6% PKB. Jednakże według szacunków Eurostatu w III kwartale 2018 r. gospodarka włoska zanotowała zerowy wzrost w porównaniu z poprzednim kwartałem. Z kolei w porównaniu z tym samym kwartałem 2017 r. PKB kraju wzrosło o 0,8%. W badanym okresie był to najniższy wynik pośród państw UE. Główną przyczyną złego stanu gospodarki włoskiej są problemy strukturalne: spadająca konkurencyjność międzynarodowa, wysokie zadłużenie, zbyt kosztowny system emerytalny, istnienie szarej strefy (szacowana na 17% PKB), niska ściągальność podatków, korupcja i niewydolność systemu sprawiedliwości. Zdaniem włoskiego rządu główną przyczyną spowolnienia jest słaby popyt wewnętrzny. Stan włoskiej gospodarki wpisuje się jednak w ogólną tendencję słabnącego wzrostu gospodarczego krajów strefy euro. Perspektywy wzrostu również nie nastrojają pozytywnie – przewidywany wzrost PKB Włoch w 2019 r. ma wynieść 0,1%.

Problemem kraju pozostaje także wysoka stopa bezrobocia – w 2018 r. wyniosła ok. 10%, natomiast wśród osób młodych – ok. 32%. Niemniej oba wskaźniki ulegają poprawie – dla porównania: stopa bezrobocia w 2017 r. wynosiła 11,2%, zaś wśród osób młodych – 37%.

Tym samym Włochy zajmują 3. miejsce po Grecji i Hiszpanii pod względem osób w wieku produkcyjnym pozostających bez pracy. Geograficzna dystrybucja bezrobocia wskazuje, iż najwięcej miejsc pracy istnieje w północnych regionach Włoch (północno-zachodnia część kraju – bezrobocie na poziomie 7,5%; północno-wschodnia część – 6,3%) oraz środkowych (ok. 10%). Problem bezrobocia jest najpoważniejszy na południu Włoch (19%; Sycylia – 21,5%, Sardynia – 13,9%).

Jednym z głównych wyzwań dla włoskiej gospodarki jest także stale wzrastający od 2008 r. dług publiczny. W 2018 r. wyniósł ok. 132,2% PKB. Wyższy wynik w UE osiągnęła jedynie Grecja (181,1% PKB), jednakże pod względem wysokości włoski dług publiczny jest największy i obecnie wynosi ponad 2,3 bln euro.

Prognozowane jest dalsze pogorszenie stanu włoskiej gospodarki – **według przewidywań Eurostatu w 2019 r. PKB Włoch wzrośnie jedynie o ok. 0,2%, natomiast zdaniem Międzynarodowego Funduszu Walutowego – o 0,1%.** Z kolei według agencji ratingowej Fitch deficyt budżetowy kraju wyniesie w br. 2,3% PKB, natomiast dług publiczny w 2020 r. – 132,3% PKB.

W październiku 2018 r. agencja Moody's obniżyła rating Włoch z poziomu Baa2 do poziomu Baa3 (jeden poziom powyżej tzw. *ratingiem śmieciowym*). Z kolei Standard & Poor's zmieniło prognozę ratingu ryzyka kredytowego zadłużenia ze stabilnej na negatywną (BBB). Taką samą ocenę wydała agencja Fitch. W sierpniu 2019 r. wspomniana agencja podtrzymała długoterminowy rating BBB dla włoskiej gospodarki, jednak bez perspektywy negatywnej.

Realizując obietnice wyborcze dotyczące odejścia od polityki oszczędności, w październiku 2018 r. rząd Włoch opracował projekt budżetu państwa zakładający deficyt w wysokości 2,4% zamiast 0,8% zalecanego przez Komisję Europejską. KE odrzuciła przedłożony projekt budżetu na 2019 rok.

Tym samym KE po raz pierwszy w historii wezwała kraj strefy euro do rewizji planu budżetu i zmniejszenia deficytu budżetowego. Było to ostrzeżenie, które mogło skutkować uruchomieniem procedury nadmiernego deficytu budżetowego i środkami dyscyplinującymi w postaci kar finansowych. Kraje członkowskie UE są bowiem zobowiązane do nieprzekraczania limitu deficytu budżetowego, który powinien być nie większy niż 3% PKB oraz co do długu publicznego – nieprzekraczania progu 60% PKB. W przypadku utrzymującego się wzrostu długu publicznego i deficytu budżetowego zagrożeniem może być niespłacenie długów przez włoski rząd lub nawet konieczność opuszczenia strefy euro.

Ponadto KE oceniła, że największym zagrożeniem dla włoskiej gospodarki jest dług publiczny kraju. Z kolei w opinii włoskiego rządu zaproponowany kształt budżetu mógł pozwolić na pobudzenie konsumpcji wewnętrznej, a w konsekwencji ożywienie krajowej gospodarki. Doprowadziło to do sporu na forum UE, który zakończył się kompromisem. Ostatecznie w budżecie kraju na rok 2019 zapisano, że wysokość deficytu wyniesie 2,04%.

Według przewidywań ekspertów, jeśli nowo powołany włoski rząd nie zwiększy podatku VAT, deficyt budżetowy może wzrosnąć do 3,4% PKB w 2020 roku. Z kolei rząd przewiduje, że w przyszłym roku wzrost gospodarczy wyniesie 0,5% PKB, natomiast deficyt – od ok. 2 do 2,1% PKB.

Handel

Udział Włoch w światowym handlu szacowany jest na ok. 2,8%. W 2018 r. Włochy zajmowały 8. miejsce na liście światowych eksporterów (9. miejsce w 2017 r.) oraz 10. miejsce pod względem światowego importu (11. miejsce w 2017 roku). Zgodnie z danymi włoskiego Ministerstwa Gospodarki i Finansów łączna wartość włoskiego eksportu w 2017 r. wyniosła 449,129 mld euro, natomiast łączna wartość włoskiego importu była równa 401,487 mld euro. Od 2012 r. kraj odnotowuje dodatnie saldo handlowe. W 2017 r. wyniosło 47,642 mld euro.

Głównym kierunkiem włoskiego eksportu są kraje europejskie (67,3% całości eksportu, natomiast 56,7% – państwa członkowskie UE). 14,1% towarów przeznaczanych jest na rynki azjatyckie, 12,9% – rynki amerykańskie, a w znikomej ilości na rynki afrykańskie (3,7% włoskiego eksportu) oraz Australii i Oceanii (1,9%). Podobnie jest z kierunkami włoskiego importu. Kraj importuje najwięcej towarów z państw europejskich (68,9 całości importu, kraje UE – 58,8%). Na dalszych miejscach plasują się kraje azjatyckie (19,1%), obu Ameryk (6,3%), afrykańskie (5,1%) oraz Australii i Oceanii (0,5%).

Pod względem udziału włoskich regionów w handlu światowym największe znaczenie odgrywają położone na północy: Lombardia (2017 r. – 31,3% wartości importu IT; 26,9% wartości eksportu IT), Veneto (11,5% wartości importu IT; 13,7% wartości eksportu IT) oraz Emilia Romagna (8,8% wartości importu IT; 13,4% wartości eksportu IT).

Według danych włoskiego Ministerstwa Gospodarki i Finansów do głównych partnerów handlowych kraju pod względem eksportu zalicza się Niemcy (wartość 56,043 mld euro; 12,5% całości włoskiego eksportu), Francję (46,333 mld euro; 10,3%), Stany Zjednoczone (40,433 mld euro; 9,0%), Hiszpanię (23,260 mld euro; 5,2%) oraz Wielką Brytanię (23,185 mld euro; 5,2%).

W 2017 r. głównymi partnerami handlowymi pod względem włoskiego importu były następujące państwa: Niemcy (65,761 mld euro; 16,3% całości włoskiego importu), Francja (35,767 mld euro; 8,7%), Chiny (28,460 mld euro; 7,1%), Holandia (22,724 mld euro; 5,7%) oraz Hiszpania (21,385 mld euro; 5,3%).

Włochy eksportują przede wszystkim towary z branż motoryzacyjnej, maszynowej i metalowej, farmaceutycznej, chemicznej, odzieżowej i spożywczej. Struktura importu jest złożona przede wszystkim z branż motoryzacyjnej, farmaceutycznej, energetycznej (ropa naftowa i LPG).

Spowolnienie światowego handlu wpłynęło na spadek włoskiego eksportu (-2,2% w ujęciu ilościowym dane za wrzesień 2018 r.). Sprzedaż towarów *Made in Italy* (marka towarów z branży produkcyjnej – farmaceutyki, meble, moda, samochody i inne pojazdy, tekstylia, urządzenia mechaniczne i hi-tech) zarówno w II, jak i III kwartale 2018 r. odnotowała spadki na rynkach krajów pozaeuropejskich. Nieznacznie wzrósł natomiast eksport na rynki państw członkowskich UE. Problemem jest pogarszająca się sprzedaż towarów produkowanych przez małe i średnie przedsiębiorstwa, które w październiku 2018 r. zanotowały najniższy od 6 lat poziom zamówień z zagranicy.

Charakterystycznym elementem włoskiej gospodarki jest duża liczba pośredników w dystrybucji towarów, co prowadzi do zawyżenia cen wewnętrznych i spadku konkurencyjności Włoch na rynku światowym. Istotną rolę w gospodarce kraju odgrywają tradycyjne branże przemysłowe sektora firm małych i średnich, których produkcja przenosi się do Azji oraz eksport towarów o niskiej wartości dodanej, ale wysokich cenach. Oba elementy powodują, że są one łatwiej zastępowalne przez tańsze wyroby z importu.

Według danych Włoskiej Agencji Handlu (*Italian Trade Agency*) Włochy są drugim największym eksporterem obuwia oraz wina na świecie. Zajmują także trzecie miejsce pod względem światowego eksportu jachtów i artykułów odzieżowych. Ponadto są czwartym eksporterem mebli na świecie.

Turystyka

Włochy są drugim, po Hiszpanii, najczęściej odwiedzanym krajem w Unii Europejskiej przez turystów zagranicznych. Według Narodowej Agencji Turystycznej ENIT wpływy z turystyki stanowią 11,8% PKB państwa, natomiast 12,8% miejsc pracy tworzonych jest w tym sektorze. Ponadto zgodnie z danymi ENIT kraj odwiedziło w 2018 r. 94 mln turystów (wzrost o 2,8% r/r).

Inwestycje

Wartość włoskich bezpośrednich inwestycji zagranicznych wzrasta od 2015 roku. W 2018 r. wyniosła 431,020 mln USD. Były one równe ok. 20,8% włoskiego PKB. Z kolei wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych we Włoszech wyniosła 548,835 mln USD, co odpowiadało 26,5% PKB kraju.

Głównymi inwestorami we Włoszech są następujące państwa: Luksemburg, Niderlandy, Francja i Wielka Brytania (łącznie 70% wszystkich BIZ w IT). Bezpośrednie inwestycje zagraniczne we Włoszech są koncentrowane głównie wokół branż naukowej i technicznej, przemysłowej, finansowej, ubezpieczeniowej i nieruchomościowej.

Włoska Agencja Handlu informuje, że firmy będące własnością zagranicznych inwestorów zatrudniają obecnie 1,2 mln włoskich pracowników, przy czym niemal 0,5 mln w sektorze przemysłowym. Szacuje się, że w 2016 r. 37% firm działających we Włoszech posiadało zagraniczny kapitał. Według A.T. Kearney FDI Confidence Index w 2018 r. Włochy zajęły 10. miejsce pod względem miejsca alokacji zagranicznego kapitału na świecie (3 pozycje wyżej niż w porównaniu z rankingiem za 2017 r.) oraz 4. pozycję w UE. Wysoką pozycję w rankingu kraj zajął m.in. dzięki wprowadzeniu w 2017 r. Narodowego Planu na rzecz Przemysłu „Industria 4.0” (finansowanie dla sektora B+R) czy programu specjalnych kredytów na innowacje, skierowanego do start-up’ów i MŚP.

3. Ramy prawno-traktatowe współpracy gospodarczej

Podstawowe znaczenie posiadają uregulowania Traktatu Akcesyjnego Polski do UE. Szereg kwestii związanych ze współpracą gospodarczą regulują bilateralne umowy międzyrządowe:

- *Umowa o współpracy gospodarczej między Polską a Włochami z 1984 r.*
- *Umowa w sprawie unikania podwójnego opodatkowania w zakresie podatków od dochodu i zapobiegania uchylaniu się od opodatkowania z 1985 r.*

Umowa w sprawie popierania i ochrony inwestycji (BIT) z Włochami z 1989 r. wygaśa w dniu 9 stycznia 2013 r. na skutek wypowiedzenia przez stronę włoską. Inwestycje dokonane przed tym terminem były chronione do dnia 8 stycznia 2018 r. na mocy umowy.

4. Wymiana handlowa z Polską (mld euro)

W 2018 r. Włochy były 5. największym partnerem handlowym Polski pod względem wartości obrotów handlowych (3. miejsce w UE po Niemczech i Czechach). Wartość wzajemnych obrotów handlowych wyniosła ponad 22 mld EUR, polski eksport – 10,3 mld EUR, natomiast import – 11,7 mld EUR.

Obroty towarowe PL-IT (w mld)

	2015	2016	2017	2018	Dynamika <u>2018</u> 2017	X 2018	X 2019	Dynamika <u>X 2019</u> X 2018
Eksport	8,686	8,814	10,116	10,306	101,9%	8,661	8,878	102,5%
Import	9,549	10,059	10,975	11,719	106,8%	9,837	9,716	98,8%
Obroty	18,235	18,873	21,091	22,025	104,4%	18,499	18,594	100,5%
Saldo	-0,863	-1,245	-0,859	-1,412		-1,176	-0,838	

Źródło: GUS

Włochy pozostają na 5. miejscu wśród partnerów handlowych Polski pod względem eksportu (4,6% całości eksportu Polski), natomiast w przypadku importu – 4. miejsce (5,1% całości importu).

Wymianę handlową z Włochami charakteryzuje ujemny bilans handlowy (-1,4 mld EUR), który uległ zwiększeniu w stosunku do roku 2017 (-0,859 mld EUR). Jednakże począwszy od 2012 r. można odnotować dynamikę wzrostu polskiego eksportu do Włoch (z 6,95 mld euro do 10,3 mld w 2018 r.).

Notowana w 2018 r. słaba kondycja włoskiej gospodarki (niski wzrost PKB, znaczący dług publiczny i wysokie bezrobocie) znalazła odzwierciedlenie w wynikach polsko-włoskich obrotów towarowych. W 2018 r. eksport do Włoch wzrósł zaledwie o 1,9%, a import z Włoch – o 6,8%.

Według dostępnych danych GUS za okres od stycznia do października br. polski eksport do Włoch wzrósł o 2,5% w porównaniu do analogicznego okresu w roku 2018, natomiast polski import z Włoch zanotował spadek o 1,8%. W efekcie uległo zmniejszeniu o niemal połowę ujemne saldo obrotów towarowych. Było to spowodowane m.in. znacznym wzrostem polskiego eksportu miedzi, pojazdów i części samochodowych, silników spalinowych oraz części taborów kolejowych.

Mniejszą rolę Polska odgrywa we włoskich obrotach towarowych. Według danych ITC w 2018 r. eksport do Polski stanowił 2,9% ogólnego włoskiego eksportu, co sytuuje nasz kraj **na 7. pozycji wśród głównych odbiorców włoskich towarów**. Z kolei **na liście głównych dostawców towarów do Włoch, Polska plasuje się na 12. miejscu** (2,3% udziału).

Na rynek włoski głównie eksportujemy: samochody osobowe (ok. 8% udziału w 2018 r.), części i akcesoria samochodów (7,1%), aparaturę odbiorczą dla telewizji; monitory, projektory wideo (3,3%), cygara, cygaretki i papierosy (3,2%), mięso wołowe świeże lub schłodzone (2,8%) oraz silniki spalinowe z zapłonem iskrowym (1,9%).

Z kolei z Włoch głównie sprowadzamy: części i akcesoria samochodów (5,2% udziału w 2018 r.), samochody ciężarowe (3,5%), leki złożone przygotowane do sprzedaży detalicznej (2,6%), rury, przewody rurowe i profile z otwartym szwem lub nitowane (2,1%) oraz silniki spalinowe z zapłonem iskrowym (1,8%).

Struktura towarowa wymiany handlowej

Cechą charakterystyczną wymiany jest strukturalny deficyt handlowy związany z wysokim importem polskiej branży samochodowej oraz artykułów konsumpcyjnych pochodzenia przemysłowego i leków. Tradycyjnie, struktura wymiany towarowej polsko-włoskiej pozostaje bez zmian. Do najczęściej importowanych produktów należą: maszyny i urządzenia, środki transportu, metale i produkty metalurgiczne oraz wyroby chemiczne. Z kolei Polska eksportuje głównie środki transportu, wyroby spożywcze, napoje i tytoń, metale i produkty metalurgiczne oraz urządzenia elektryczne. Taka charakterystyka wymiany towarowej może być uzasadniona w dużym stopniu działalnością w Polsce największych włoskich producentów z branży samochodowej oraz metalurgicznej.

5. Współpraca inwestycyjno-kapitałowa

Wartość włoskich bezpośrednich inwestycji zagranicznych w 2017 r. jest szacowana według UNCTAD na 413,246 mld USD (22,9% PKB). Był to znaczny wzrost w porównaniu z 2016 r., gdy wartość BIZ wynosiła 347,490 mld USD (18,8% PKB). Z kolei wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych we Włoszech wyniosła w 2017 r. 532,910 mld USD (29,5% PKB) i stale wzrasta od 2015 r. (w 2015 r. – 468,352 mld USD; 2016 r. – 473,233 mld USD).

Włoskie inwestycje w Polsce

Według danych NBP wartość włoskiego kapitału zainwestowanego w 2018 r. w Polsce wyniosła 4,899 mld EUR. Stanowi to spadek w porównaniu do roku 2017, gdy włoski kapitał wyniósł 5,2 mld EUR. Włochy nadal znajdują się na 11. pozycji w zestawieniu zagranicznych inwestorów w Polsce.

Stanowiło to 2,45% łącznej wartości zagranicznego kapitału zainwestowanego w Polsce (199,789 mld EUR). W porównaniu z minionymi latami udział inwestycji włoskich w Polsce zmniejszył się – latach 2011-2015 włoskie inwestycje stanowiły powyżej 5% kapitału zagranicznego ogółem w Polsce, a Włochy plasowały się na 6. – 7. pozycji wśród największych inwestorów.

W 2018 r. odnotowano napływ włoskiego kapitału w wysokości 190,9 mln euro. Był to zdecydowanie lepszy wynik niż w roku 2017 r., gdy nastąpił odpływ włoskiego kapitału w wysokości blisko 2 mld EUR, wynikający z wycofania się włoskiego inwestora bezpośredniego i repolonizacji jednego z największych polskich banków (w latach 1999 – 2017 włoski bank Unicredit był udziałowcem banku Pekao SA. W czerwcu 2017 r. 32,8% akcji banku, będących w posiadaniu Unicredit, zostało odkupionych przez PZU oraz Polski Fundusz Rozwoju).

Według kryterium podmiotu dominującego inwestycje Włoch są mniejsze niż z punktu widzenia kraju inwestora. Przy uwzględnieniu kryterium kraju siedziby podmiotu dominującego Włochy uplasowały się na koniec 2017 r. na 10. miejscu z inwestycjami na poziomie ok. 4,3 mld EUR. Ze względu na repolonizację w porównaniu z 2016 r. Włochy spadły z miejsca 5.

Według danych GUS **na koniec 2017 r. funkcjonowało w Polsce 1130 podmiotów z udziałem włoskiego kapitału**, z czego 60% (tj. 682 podmioty) zatrudniało do 9 osób. Wartość zagranicznych inwestycji tych firm, liczona według metodologii GUS, wyniosła 5,2 mld PLN, co stanowiło 2,6% kapitału zagranicznego ogółem. Inwestycje 189 firm z Włoch obecnych na polskim rynku w tym okresie przekraczały 1 mln USD.

W podziale według sekcji PKD, zdecydowana większość inwestycji z Włoch w Polsce jest zlokalizowana **w przetwórstwie przemysłowym (77,6%), następnie w handlu i naprawach pojazdów samochodowych (8,3%) oraz budownictwie (4,1%)**. Blisko **45% włoskich podmiotów było zarejestrowanych w woj. śląskim, 14,4% w mazowieckim, a 8% w lubelskim**.

Włoscy przedsiębiorcy inwestują głównie w działalność produkcyjną w sektorach: samochodowym, AGD, papierniczym, spożywczym, chemicznym i budowlanym. Na *Liście Głównych Inwestorów Zagranicznych PAIH w Polsce* na koniec 2017 r. znajdowało się 189 włoskich inwestorów. Wśród nich wyróżnić można między innymi takie przedsiębiorstwa jak: Augusta Westland – producent śmigłowców, Alitalia – przewoźnik lotniczy, Bacardi-Martini BV – producent wyrobów alkoholowych, Fiat Chrysler Automobiles – producent samochodów, Brembo – producent systemów hamulcowych, Ferrero – firma działająca w branży spożywczej, Indesit – producent sprzętu AGD, Mapei – producent klejów i produktów chemicznych dla budownictwa, Marcegaglia – firma zajmująca się produkcją i sprzedażą artykułów metalowych, przeznaczonych do celów budowlanych czy Indesit – producent sprzętu AGD.

Polskie inwestycje we Włoszech

Według danych NBP w 2018 r. wartość polskiego kapitału zainwestowanego we Włoszech wyniosła 119,6 mln EUR. Był to wzrost w porównaniu z 2017 rokiem, gdy wspomniana wartość wyniosła 116,7 mln EUR. Niemniej jest to nadal jedynie 0,5% ogólnej skumulowanej wartości polskich BIZ (21,5 mld EUR). Łącznie w 2018 r. napływ polskiego kapitału do Włoch był na poziomie 24,5 mln euro.

Polskie firmy inwestują na rynku włoskim głównie w sektorze motoryzacji, budownictwie, handlu, transporcie i przemyśle chemicznym. Spośród polskich firm we Włoszech inwestują m.in. PKP Pol-Rail, Est Cargo Trans, Boryszew (producent komponentów dla sektora motoryzacyjnego i materiałów chemicznych) i Comarch (IT).

Invitalia, włoska agencja ds. promocji inwestycji, na przestrzeni ostatnich lat odnotowała 9 istotnych kapitałowo polskich inwestycji we Włoszech. Do głównych inwestorów należą: Boryszew, Bioton, Polimex-Mostostal Siedlce, Impexmetal, Est Cargo Trans, Arctic Paper, Solaris oraz PKP. Preferowane sektory to: farmaceutyczny, transportowy, budownictwa oraz handlu. Wiele firm umacnia swoją

obecność poprzez ustrukturyzowany eksport wsparty reklamą i działaniami promocyjnymi (m.in. Oknoplast, Drutex). Ponadto działają punkty dystrybucji polskich wyrobów (Fakro) i showroomy (Numo Yachts). Warto zwrócić uwagę na działanie spółki z sektora kosmetycznego FM group, która posiada siedzibę na północy kraju oraz na firmy budowlane Selena (chemia budowlana) i Wa-Bis (akcesoria do budowy dachów), które posiadają we Włoszech swoje przedstawicielstwa. Ponadto firma Solaris dostarczyła dotychczas do Włoch ponad 800 autobusów miejskich.

6. Dostęp do rynku

Wraz z członkostwem Polski w UE zostały usunięte wszelkie ograniczenia ilościowe i pozataryfowe w obrocie handlowym z Włochami. Warunki dostępu dla polskich towarów i usług wynikające z włoskich przepisów są jednakowe dla wszystkich eksporterów i przedsiębiorców z państw członkowskich UE. W 2006 r. Włochy zniosły okres przejściowy w zakresie swobodnego przepływu pracowników i tym samym otworzyły rynek krajowy dla pracowników z nowych państw członkowskich (rozszerzenie UE z 2004 r.).

Do głównych barier w dostępie do włoskiego rynku należą:

- **wysoki poziom skomplikowania włoskiego prawa i nieprzejrzystość procedur administracyjnych;** istnienie **przepisów lokalnych** wynikających z regionalności Włoch; znikoma dostępność informacji w Internecie (włoscy przedsiębiorcy, nawet prowadzący jednoosobowe firmy, często korzystają z usług doradców finansowych i handlowych);
- **szereg obostrzeń administracyjno-prawnych przy delegowaniu pracowników** (w szczególności obowiązek wyznaczenia osoby do kontaktów i uprawnionej do reprezentacji podmiotu w obrębie kontaktów z partnerami społecznymi, posiadającej domicyl we Włoszech, oficer łącznikowy, przedstawiciel prawny i podatkowy);
- **ograniczenia na rynku usług transportowych** – zakaz wypoczynku w kabinie (od maja 2018 r. przewidziane kary finansowe od 425 do 1 701 EUR) i kabotażu, zgłoszenie pracowników delegowanych do godz. 24:00 dnia poprzedzającego wjazd na teren Włoch, zgłoszenia poprzez stronę internetową Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej prowadzoną w j. włoskim, kierowca musi posiadać szereg dokumentów przetłumaczonych na j. włoski (kopia zgłoszenia, umowa o pracę, zaświadczenie A1, odcinki z wynagrodzenia) – kary od 1 000 do 10 000 euro dla przewoźnika i od 150 do 500 euro dla kierowcy;
- tzw. „**przymus adwokacki**” w wszystkich – poza małymi wyjątkami (niektóre sprawy do 5 000 EUR przed sędzią pokoju) – postępowaniach cywilnych i karnych, jak również w postępowaniu egzekucyjnym;
- **rozbudowany system zrzeczeń przedsiębiorców i związków zawodowych;**
- **wydłużone terminy płatności;**
- **rozproszony system dystrybucji artykułów spożywczych,** oparty w znacznym stopniu na małych, lokalnych, rodzinnych sklepach;
- **etykietowane produktów** – w przypadku kosmetyków wymagane są etykiety w j. włoskim, „historyczny znak towarowy interesu narodowego” dla produktów wytworzonych przez firmy działające od co najmniej 50 lat, zakaz rejestracji przez zagraniczne firmy znaków towarowych o nazwach włosko brzmiących, gwarancja *Made in Italy* wydawana dla towarów wytworzonych w 100% we Włoszech i w całości z włoskich komponentów.

7. Dane kontaktowe

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Republice Włoskiej

adres: Via P.P. Rubens, 20, 00197 Rzym
nr tel: +39 06 36204200 / fax: +39 06 3217895
e-mail: rzym.amb.sekretariat@msz.gov.pl
strona internetowa: www.rzym.msz.gov.pl

**Zagraniczne Biuro Handlowe (ZBH) we Włoszech
Polska Agencja Inwestycji i Handlu S.A.**

adres: Via Fatebenefratelli 9, 20121 Milano
e-mail: patrycja.niemczyk@paih.gov.pl
Patrycja Niemczyk-Favaró – kierownik biura

Ambasada Republiki Włoskiej w RP

adres: pl. Dąbrowskiego 6, 00-055 Warszawa
nr tel: +48 22 826 34 71 / fax: +48 22 827 18 21
e-mail: ambasciata.varsavia@esteri.it

Biuro Ekonomiczne i Handlowe Ambasady Włoch

adres: pl. Dąbrowskiego 6, 00-055 Warszawa
nr tel: +48 22 8263471-2-3-4 / fax: +48 22 8286571
e-mail: commerciale.varsavia@esteri.it
Szef Biura – Radca Roberto Neccia

Opracowanie:

Departament Handlu i Współpracy Międzynarodowej
Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii
grudzień 2019 r.